

МОТИВИ

Настоящият проект на Закон за изменение и допълнение на Закон за платежните услуги и платежните системи (ЗИД на ЗПУПС) има за основна цел въвеждане на изисквания на законодателството на Европейския съюз (ЕС) към регулативната рамка за платежните услуги, както и усъвършенстване на нормативната уредба, свързана с осъществяване на ефективен платежен надзор и повишаване на ефективността на функциониране на платежните системи и на предоставяните платежни услуги в страната.

С предложението проект на ЗИД на ЗПУПС се въвеждат промени, произтичащи както от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (Директива (ЕС) 2015/2366), така и от някои новоприети във връзка с нея европейски нормативни актове в областта на платежните услуги, а именно:

- Мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2019/518 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009 по отношение на определени такси за презграничните плащания в Съюза и таксите за превалутиране;

- Мерки по изпълнението на Делегиран регламент (ЕС) 2018/389 на Комисията от 27 ноември 2017 г. за допълнение на Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за задълбоченото установяване на идентичността на клиента и общите и сигурни отворени стандарти на комуникация,

- Поправка на Директива (ЕС) 2015/2366, както и

- Предоставяне на правомощия за изготвяне на подзаконов нормативен акт относно въвеждане на Насоките на Европейския банков орган относно изискванията за докладване на данни за измами съгласно член 96, параграф 6 от Директива (ЕС) 2015/2366 (ЕВА/GL/2018/05), както и на Насоки относно възлагане на дейности на външни изпълнители (ЕВА/GL/2019/02).

За постигане на пълно съответствие с Директива (ЕС) 2015/2366 в предложението ЗИД на ЗПУПС са направени следните промени:

- с изменението в чл. 9 ал. 1 от ЗПУПС се поясняват елементите, включвани в изчислението на размера на собствения капитал, в съответствие с чл. 8 от закона и се постига пълно съответствие с изискванията на чл. 8 и 9 от Директива (ЕС) 2015/2366;

- в чл. 10, ал. 4, т. 6, буква „д“ се заличава изискването за предоставяне на програма за мерките срещу изпиране на пари, доколкото такова изискване не се съдържа в Директива (ЕС) 2015/2366;

- с предвидените промени в чл. 14, ал. 5, чл. 17, ал. 4 и чл. 82, ал. 6 от ЗПУПС се постига пълно съответствие със съответните разпоредби на Директива (ЕС) 2015/2366, а именно чл. 6, чл. 76, параграф 3, буква „б“ и чл. 14, параграф 4 от Директива (ЕС) 2015/2366.

Изискванията на Регламент (ЕС) 2019/518 се отразяват с предложените изменения в чл. 68, ал. 6 от ЗПУПС, които са свързани с изравняването на таксите за презгранични плащания в евро в рамките на ЕС и за плащания в лева в страната, които са на еднаква стойност и с един и същ валютен паритет и които имат еднакви характеристики по отношение на инициране, извършване и приключване на плащането.

Допълненията в чл. 100 от ЗПУПС са свързани с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2018/389, като доставчиците на платежни услуги могат да не прилагат задълбочено установяване на идентичността на платеца в случаите и при условията по чл. 10-20 от посочения регламент. Предвижда се също преди да започнат да прилагат някои от изключенията, както и при промяна в обстоятелствата във връзка с прилагано изключение, доставчиците на платежни услуги да уведомяват предварително Българската народна банка (БНБ). Така ще се осигури възможност БНБ ефективно да упражни правомощието си по чл. 21 от Регламент (ЕС) 2018/389 да изисква резултатите от извършвания от доставчиците на платежни услуги мониторинг по същия член, във връзка с прилаганите от тях изключения от изискването за извършване на задълбочено установяване на идентичността на платеца.

Предложените изменения в чл. 10, ал. 6, чл. 60, т. 5, буква „е“, чл. 67, ал. 4 и чл. 92, ал. 3 от ЗПУПС произтичат от разпоредбите на Поправка на Директива (ЕС) 2015/2366.

Във връзка с приетите от Европейския банков орган Насоки относно изискванията за докладване на данни за измами съгласно член 96, параграф 6 от Директива (ЕС) 2015/2366, както и Насоки относно възлагане на дейности на външни изпълнители се предвиждат изменения съответно в чл. 31 и чл. 99, ал. 4 от ЗПУПС. В чл. 31 се създава ал. 7, предвиждаща делегация към наредба, с която да бъдат уредени изискванията за използване на подизпълнители от платежни институции и дружества за електронни пари. Допълнението в чл. 99, ал. 4 е свързано с методологията, съдържаща се в Насоки относно изискванията за докладване на данни за измами съгласно член 96, параграф 6

от Директива (ЕС) 2015/2366, съгласно която клон на доставчик на платежни услуги следва да докладва пред компетентния орган на приемащата държава членка, в която е установен, отделно от докладваните данни на доставчика на платежни услуги в държавата членка по произход.

В законопроекта са предвидени и някои изменения на ЗПУПС, в резултат на натрупаната практика при упражняването на платежния надзор .

С предложените изменения в чл. 2, ал. 3 и 4 се осигурява възможност за регулярно получаване на информация относно дейността на съответните доставчици на услуги, които попадат в приложното поле на посочените разпоредби, както и да се регламентира по-ясно редът за вписване на такива доставчици в регистъра на БНБ по чл. 19 от ЗПУПС. Във тази връзка е допълнен и чл. 184, ал. 1 , като се предвижда индивидуалните административни актове по чл. 2, ал. 3 и 4 да се издават от подуправителя, ръководещ управление „Банково“.

С предложеното допълнение в чл. 3 се въвежда забрана лице, което не притежава лиценз за извършване на дейност по предоставяне на платежни услуги и/или издаване на електронни пари, да използва в своето наименование, в рекламната си или в друга дейност думи, означаващи извършване на такава дейност. По този начин се осигурява защита на интересите на ползвателите на платежни услуги.

Допълва се чл. 9, ал. 6, като се предвижда платежни институции, предоставящи платежни услуги по чл. 4, т. 7 от ЗПУПС, също да предоставят на БНБ отчети за размера на собствения капитал с оглед установяване изпълнението на изискванията на чл. 9, ал. 4 от закона.

В чл. 10, ал. 4, се създава нова т. 11, с която се въвежда изискване за преценка в процеса на лицензиране дали лицата, притежаващи три или повече от три на сто от акции/дружествени дялове или права на глас по акции/дружествени дялове в заявителя, с дейността си или с влиянието си върху вземането на решенията биха могли да навредят на надеждността или сигурността на заявителя или на предоставяните от него платежни услуги. В тази връзка са и новите чл. 14а и чл. 44а, съдържащи изискване за уведомяване на БНБ, в случай че лице придобие три или повече от три на сто от акции/дружествени дялове или права на глас по акции/дружествени дялове в платежна институция или дружество за електронни пари, лицензирана от БНБ.

С допълнението в чл. 16, ал. 2 се предвижда БНБ да предприема мерки за уведомяване на обществеността не само при отнемане, но и при издаване на лиценз за извършване на дейност като платежна институция или дружество за електронни пари.

С предложените промени в чл. 23 и в чл. 67 се предвиждат допълнения, касаещи делегация към наредба, в която да бъдат уредени изискванията към защитните мерки, прилагани от платежните институции и дружествата за електронни пари и редът за разглеждане на жалби от БНБ и доставчик на платежни услуги.

Разпоредбата на чл. 39, ал. 1 от ЗПУПС се допълва, като се създава законово основание, уреждащо задължението дружествата за електронни пари да изготвят и предоставят на БНБ отчети за размера на собствения капитал.

С предложените нова ал. 4 в чл. 50 и чл. 69а, се предвижда да бъдат въведени на законово ниво изисквания, които към момента са уредени в Наредба № 3 на БНБ от 18 април 2018 г. за условията и реда за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти (Наредба № 3 на БНБ) . Със създаването на нов чл. 148а, в ЗПУПС се пренася разпоредбата на чл. 32, ал. 1 от Наредба № 3 на БНБ относно задължителното извършване на клиринг и сетълмент на платежни операции с карти, ако са изпълнени съответните условия, от системен оператор на система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, която извършва нетен сетълмент в определен момент в РИНГС (системен оператор). Разширява се обхватът на разпоредбата до всички доставчици на платежни услуги – издатели на карти, а не само до банките, както е в момента.

С цел осигуряване на ефективна превенция по отношение на спазване на изискванията на закона, с измененията в чл. 185, ал. 1 – 5 от ЗПУПС се предлага и увеличение на размера на предвижданите глоби и имуществени санкции при извършени нарушения.

С допълнението в чл. 188, ал. 1 от ЗПУПС се създава специален ред (и изключване от общия ред на ЗАНН), предвиждащ актовете за установяване на нарушения по този закон да се съставят в срок шест месеца от деня, в който нарушителят е открит, но не по-късно от пет години от извършване на нарушението. Това се налага с оглед на правната и фактическа сложност при установяване на този вид административни нарушения и особено важността на обществените отношения, свързани с предоставянето на платежни услуги.

В законопроекта са предвидени и някои други изменения на ЗПУПС от редакционен и технически характер, като промените в чл. 28 и 29, които поясняват, че разпоредбите на тези членове са приложими само по отношение на вписването и заличаването на представители на платежна институция/дружество за електронни пари на територията на страната; предвиденото изменение в чл. 146 от ЗПУПС по отношение

на задължителното участие в РИНГС на клонове на банки от държави членки, извършващи дейност на територията на Република България, което е предвидено и в Наредба № 16 на БНБ от 29 март 2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от ЗПУПС и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента; както и допълнение в наименованието на глава втора доколкото в нея се урежда не само лицензирането на платежни институции, но също така и процесът на регистриране на доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка.

С преходните и заключителни разпоредби на законопроекта се предвижда изменение на чл. 252, ал. 1 от Наказателния кодекс, което инкриминира извършването без разрешение на дейност по издаване на електронни пари. Съгласно действащата разпоредба на чл. 252, ал. 1 от Наказателния кодекс престъпление представлява извършването без съответно разрешение по занятие на банкови, застрахователни или други финансови сделки, както и платежни услуги, но не е включено извършването без разрешение на дейност по издаване на електронни пари. Също така с преходните и заключителни разпоредби на законопроекта се предвижда изменение на чл. 16, т. 15 от Закона за Българската народна банка (ЗБНБ), доколкото регистрирането, отказът за регистриране и заличаването на доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка са в компетенциите на Управителния съвет на БНБ.

Със законопроекта се предлага и промяна в чл. 62, ал. 10 от Закона за кредитните институции, съгласно която се предвижда воденето на регистър от БНБ на искания от страна на главният прокурор или оправомощен от него заместник до банките за разкриване на банкова тайна в случаите посочени в цитираната разпоредба да отпадне, като се запазва поддържането на такъв регистър при главния прокурор.

Законопроектът предвижда промените в чл. 68, ал. 6 от ЗПУПС да влязат в сила от 15 декември 2019 г., а промените в чл. 69а – от 1 януари 2020 г.